

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 fileri.

PROGRESUL

Redacția și Administrația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare Sâmbătă.

—
Inscrise după învoială.

—
Manuscrisurile nu se înapoiază.

„Adevărul creștinismului.“*)

— Recenzie. —

Într'un moment al istoriei universale, chiar în centrul aceleia, doi oameni stau față în față. Unul reprezentat al lumii de până aci, care în întunecul, în care a lăsat-o Dumnezeu, depărtată tot mai tare și mai tare de adevăr, în privința religioasă, morală și socială, a dat feliment absolut; care după atîta vreme de întunecul pe pămînt a venit ca o lumină cerească, ca la razele ei să se facă o lume nouă, o împărăție perfectă. Acești doi oameni au fost, precum așa de frumos ne prezintă scena aceasta Hettlinger în Apologia sa. Pilat și Hristos! Pilat cu întrebarea-i: ce este adevărul? (Ioan 18, 8). Hristos cu cuvîntul: eu sînt calea, adevărul și viața!

Acest cuvînt, care aproape 2 mii de ani a fericit lumea, în cele tehnice ce-i drept, nedezvoltată încă, astăzi începe a fi întunecat de felurite umbre ale pornirilor celorce azi vreau să vestiască alte adevăruri, să pună temelii altei lumi, contrare adevărului lui Hristos.

Între aceste împrejurări nu lipsesc solđații, cari apărînd steagul vechi al adevărului vecinic, pe seama celorce vor să înțeleagă, în eminente lucrări literare, pun față în față cele două adevăruri, arătînd, care dintre ele e cel adevărat, care e neadevărul, adecă greșala.

O astfel de încercare bine reușită,

*) Dr. Fr. Sawicki, Die Wahrheit des Christentums. Paderborn, 1911. 453 pag. 80 mare. Prețul 5 Marce.

avem în lucrarea distinsului autor care aș dori să o fac cunoscută mai la vale.

Dr. Fr. Sawicki e cunoscut publicului românesc din schimbul de idei și scrisori, ce l-a avut eu regretatul nostru filozof Al. Mocsonyi, despre a cărui lucrare „Religie și știință“ a scris mai întîi o recenzie în „Philosophisches Jahrbuch“, apoi a răspuns pa larg la toate reflexiile lui Mocsonyi. Ceice au petrecut cu atenție discuția, au observat de atunci temelii larg de conștiințe și logica perfectă a profesorului german, cu care tratează subiectul din domeniul atît de delicat al filozofiei.

În lucrarea de față Dr. Sawicki, în o expunere sistematică ne dă întreaga apologie a creștinismului. Prezintă „adevărul creștinismului“ pe bază curat filozofică, din punctul de vedere al tuturor problemelor ideale de azi. Ca un avantaj deosebit al lucrării amintesc, că se extinde asupra tuturor chestiilor, cari azi preocupă pe omul inteligent, ceice se poate vedea și din indicarea pe scurt a cuprinsului ei.

Sawicki mîneca din punctul cunoașterii adevărului. Putem noi cunoaște adevărul? ce-i adevărul adevărat (conceptul tradițional și modern al aceluia)? e adevărul absolut ori relativ? Pânăunde poate pătrunde conștiința noastră? atîrnă dela valoarea principiului cauzalității (se dă o temnică demonstare a acestui principiu p. 20—27). Dacă se susține aceasta, atunci pe scara metafiziciei ne ridicăm la cunoașterea cauzei prime, la care altfel atîtea căi duc. Căi moderne: postulatul rațiunii omenești, imanența; căi pozitive:

cunoașterea lumii, argumentul cosmologic (legea contingentei, a cauzalității, mișcarea, originea vieții, a spiritului), argumentul teleologic (nomologia), argumentul psihologic (noetic). Toate acestea, împreună cu chestiile coerente, se pertractează pe 60 pagini cu toată temeinicia. Urmează critica panteismului din punct de vedere logic, etic și religios, dovedindu-se superioritatea teismului.

Urmează omul după compozitul lui sufletesc. Se dovedește imaterialitatea și substanțialitatea sufletului omnesc, apoi — în o expunere clasisă! — libertatea voinții! (p. 100—134). Un tratat foarte actual e apoi acela despre raportul între om și animal atît în privința trupului, cît și a sufletului, ajungînd la problema de sumpremă importanță a originii omului! Tratatul despre nemurirea sufletului încheie secțiunea despre om a lucrării.

În pertractarea ordinii naturale mai este a se considera ordinea morală. Se dovedește obligațiunea morală a omului, se clarifică chestia autonomiei și heteronomiei, se arată universalitatea și imutabilitatea ordinii morale. Aici e o problemă importantă: ce e cuprinsul obligației morale, ce e scopul vieții? personalismul? da, însă nu ca scop ultim, acela este: a sluji lui Dumnezeu; dela sine se rezolvă apt chestia moralei de dincoace ori de dincolo (Diesseits- oder Jenseitsmoral)?

Despre religione se arată ca fiind un obligament al omului către Dumnezeu, un postulat al firii omenești; se arată ființa ei a fi: directă și indirectă onoare a lui

FOILETON.

Planeta luna.

Pe drumul cel mare dintre Sinaia și Comarnic, mă întîlnii cu un țaran, cunoscut mie mai demult. Fiind obosiți amîndoi, ne-am așezat pe un răzor și-am vorbit cite de toate, ca oamni cînd vorbesc ca să le treacă vremea. Și așa dintr'una într'alta imi scoase din sîn o hirtioară împăturată foarte cu grije și mi-o dete s'o vad. Nu știa carte; și era nespus de încîntat că toate i le-a spus tocmai pe tocmai planeta. Hirtioara era o foiță de celea ce le vind pe stradele orașelor acei negustori drumești, cari au nelipsitul papagal într'o colivie și cite-un șoarece alb într'alta.

Acum, hirtioara spunea din vorbă în vorbă așa: „Ceice se nasc subt această planetă Luna, sînt micî de stat, nestatorni și mincinoși și mor cu moarte năpraznică, mîndri, și necuvioși, cu smerenie vicleană, cu puțin noroc și gîlcevitori. Această planetă face pe om iubit de toți oamenii. Trupul mare și pielea albă, barba lungă, binișor se pleacă tuturor, și voesc să vorbască tot drept. Și trăsesc mulțumit, fața lui este veselă, este flegmatic, trupul alb, obrazul pâlid, smolii și gros la fălcî, plin de carne, puhav, vinele ascunse dinapoi trupul strîns scurt și rotund, picioarele lungi, greoi și molateci, leneși și cu spatele groase, unghiile slabe, părul aspru, fruntea lată, ochii mari, nasul timp, gura mică, obrazul desfătat și curat, dinții

mult ascuțiți, gîtul gros. Acest om se va veseli în lucrurile slabe, va fi credincios, lesne se va îmbolnăvi, nu este mult lacom de femei, și va fi mereu tot într'o fire. Mulți filozofi au stătut de au socotit despre natură și au zis: că acel om singur își va cunoaște planeta sa după faptele sale. Boala lui este cataroi și epilepsie și idropică, durere de grumazi, flegmatic și pismătăreț. Îi stau împotriva planeta lui Marte și a lui Mercur“.

Citiam vorbele tare și rar, și mai stăpîneam să nu rid de mișcările ascultătorului. Cînd am citit vorbele cu moarte nepraznică, a elătinat capul un foarte crezător hm!, scos pe nas. „Asta o fi așa! Că așa a murit și bietul tata, că l-a omorit pădurea!“ Cînd am citit de barbă lungă și a îmbrățișat cu palma barba rasă numai de atunci; cînd am citit de unghiile slabe, și-a întins amîndouă minile și s'au uitat la unghiile ca la un lucru nemaî văzut; numai decît apoi și-a plimbat palma peste cap, dela ceafă la frunte, căci îi citisem de păr aspru. Tot în aceiași vreme, cu palma stîngă și-a măsurat lățimea frunții; și în clipa viitoare și-a scoborit mîna dreaptă de pe creștet și și-a prins între degete nasul, ca să vadă dacă e timp. Apoi amîndoi minile i-au sărit dedată, una dela frunte, căci îi rămăsese făcînd acolo popas, alta dela nas, și cu amîndouă și-a căutat cît de gros îi este gîtul. Și a stat așa cu minile pe gît, până în clipa cînd s'a plecat înainte să scuie din virful limbii printre buzele închise cum scuipă copii ca să nu se deoache, asta a fost cînd am citit că lesne se va îmbolnăvi. Apoi și-a

țintit ochii în virful opincilor și-a ascultat cu evlavie specială babelor cînd ascultă evanghelia cu prinderea lui Isus, la denia din Joia Paștilor, și nu a mai ridicat-o toată vremea în care am citit foaia cu „mulți filozofi au stătut...“ Era convins cred, din virful căciului până în virful unde-și țintise ochii, că aici, dacă e vorba de filozofii trebuie să fie ceva înțelepciune uriasă și mai pesus de orice margine a minții sale de țaran de pe dealurile Comarnicului. Și abia după ce am isprăvit cititul, s'a întors spre mine cu o triumfătoare privire și uitîndu-mi-se drept în ochi, a rostit, lungind cît a putut, scurta vorbă: „Veeeezi!“

— Văd, nene Costache. Dar mie nu mi-se prea pare!

— Ei, citeuna nu. Cu barba; că eu umblu ras. Dar ia să vezi ce barbă aș avea!

— Nu cu barba. Cu altele. Ce zici d-ta: ești mic ori mare de statură?

— Apoi, ce să zic? Mijlociu. Dar scurt așa, taman cum spune hirtia asta, că e dela filozofi.

— Apoi hirtia spune în cincî feluri. Uite, aici spune „mic de stat“. Bine, poate că ești mic. Dar mai la vale spune „trupul mare și pelea albă“. Ei acum, să zicem că ești mare. Dar eaca mai încolo spune că „ești scurt și rotund“. Acum poate că ești scurt, dar mă mir de ce zice că ai „picioare lungi“. Și, eaca și mai încolo glăsuște, că „de stat nu va fi prea mare“. Acum ce s'alegi din înțelepciunea filozofului? Ba că ești mic, ba că ești mare, acum ești lung, acum ești scurt, și

Dumnezeu. Se combat conceptele false ale religiei: religia umanității, religia curat etică, religia afectelor; se arată în fine prețul religiei pentru fericirea și perfecțiunea omului.

Partea a doua a lucrării trece la adevăratul obiect, la religia supranaturală descoperită, care e singură religia creștină.

Ingenere e un lucru foarte anevios a dovedi omului modern acea comunicație nemijlocită, care este în cele religioase din partea dumnezeirii revelația sau descoperirea. După ce Sawicki arată în teorie posibilitatea și necesitatea aceleia, trece la izvoarele revelațiunii, arătând mai întâi autenticitatea izvoarelor ei, apoi originalitatea religiei biblice. Aici autorul are prilej să se extindă asupra celorlalte religii, asupra ideologiei, care pare a fi comună religiei biblice și aceluia (conceptul divinității, al îngerilor, Treimea întruparea Cuvîntului, taina dumnezeirii ce moare și învie, mîntuirea), cum și asupra notelor comune ale cultului.

Insufărșit creștinismul! Poate-se dovedi originea religiei creștine (chestie de metod)? Argumentele extrinsece: minunea, profețiile; argument intrinsec: doctrina creștinismului, puterea internă a aceluia, persoana întemeietorului. În acele două secții următoare dovedește religia creștină ca religia absolută a revelației și adevărul Bisericii pozitive.

Aceasta este pe scurt cuprinsul lucrării. Îmi pare destul de rău, că din cauza abundenței n'am putut să amintesc singuraticile teme tratate în lucrare. Observ numai că nu este chestie modernă din domeniul filozofiei, religiei, apologetice, în care să nu îndrume cartea aceasta. Chiar pentru aceea ca un „modernes Abc“, o recomand preoțimii noastre, care în contact cu inteligența laică de atîteori are nevoie de a se folosi de armele pentru apărarea creștinismului. O recomand apoi și mirenelor noștri, cari se interesează de chestii metafizice — și care om inteligent își poate amuți acest interes? — cari citesc pe Häckel, Bölsche, pe Kant, „Uttörö“ și „Viața românească“, să citiască și lucrări temeinice, cari apără creștinismul. Nimeni altul, ci ei vor fi fericiti, văzîndu-și apărata sfînta lege și biserica strămoșească, pe care nu au prilejul s'o vadă decît atîcată și hulită. **Dr. Nicolae Brînzeu.**

la urmă nu ești nici de una nici de alta, ci ești mijlociu.

— Eaca na! Apoi drept spune că sînt mijlociu.

— Așa ești. Dar filozoful o încurcă și spune că ești om mijlociu cu un trup mare, mic de stat și ești lung, cu trupul scurt și rotund.

— Aoleo, nu mai spune! Așa zice acolo? Dar parecă nu zice...

— Zice, zice. Dar mai zice că ești nestatornic, mincinos, leneș, mîndru, necuvios, viclean, gilcevitor, pizmătăreț...

— Ei, dă-l ciorilor!

— Și cutoatecă ai atîtea cusururi, planeta aceasta te face om iubit de toți oamenii. Ai naibil de iubit trebuie să fie de oameni păcătoșul de creștin care are atîtea putregaiuri în sufletul său. Nu vezi ce deștept și-e filozoful? Dar ascultă să vezi cum știe să potriviască cu peretele și alte nuc. Zice că omul cu această planetă va fi un mincinos care voește să vorbiască tot numai drept; că va fi om mîndru care binișor să pleacă tuturor; că va fi un nestatornic care va rămînea mereu tot într'o fire. Și uite ce mai rostește filozoful, că omul acela are o față veselă și obrazul desfătat și curat. Așa e? Cum vine asta?

— Că e om frumos la față, desfătat ca o floare și curat ca laptele.

— Ei, acum uite ce desfătare spune. Că omul are fălcă groasă, dinții ascuțiți ca de șoareci, gîtul gros, ochii mari, obraz pălit și smolît, nasul

Un răsunset.

„Libertatea“ din Orăștie reproducînd din primarticolul nostru „Un păcat“ pasagiul:

„Între păcatele de frunte ale membrilor vieții noastre românești, e a se socoti și pofa de „parvenire“. Ce va să zică parvenire? *A trece în ochii lumii drept ceiace nu ești.* A-ți arăta sîmțeminte și gîndiri, la cari nu ții pentru a-ți cere drepturi și a te cocoța la locuri, de cari nu ești vrednic... condamnă și din a sa parte „pășirea acestor tipuri de oameni cari îmbată lumea cu apă rece“ prin următorul nimerit comentariu.

Hm! Poate să fie și oameni de aceștia printre noi? Noi credem că nu sînt mulți, dar de fost tot cam sînt de sîmțînță, săca-le-ar sîmțînța (Amin! N. R.) Uitați-vă numai bine înjur de voi, în orașe și în sate, printre domni și printre țărani chiar și, îi veți descoperi.

O societate sănătoasă, însă, pune pe „parveniți“ la locul lor, și prețuește în mijlocul ei numai adevărata vrednicie a fiecăruia! Unde „parveniții“, spicele goale ce să țin țepuș însus, își pot juca mendrele, acolo și societatea din jurul lor e de vină, *e slabă*“.

Ne pare bine că s'a găsit îndemnată și „Libertatea“, cu direcția ei sănătoasă, a înfiera uscăturile societății noastre românești, pe descreeații cari din orice fleac de lucru își făuresc prilej de preamărire, cari nu se socotesc datorii a fi ei pentru societate, ci societatea pentru ei; făcînd ca copiii cei răi, cari mușcă din țîța mamei cînd dă să-i înțarce.

IGIENĂ.

Masagiul

de Dr. Eggebrecht & O. Schorch.

Mușchiul mare pectoral. Mai bine este a trata fiecare parte a mușchiului în special, de oarece pe pept trebuie lăsată liberă o mîna spre orientare. Tragem mușchiul de partea stîngă a pacientului cu mîna dreaptă, ear pe cel de partea dreaptă cu mîna stîngă.

Punem tenarul pe stern deasupra procesului xifoid și tragem cu degetele înainte către

țîmp, gura mică, puhav și plin de carne, trupul strîns, părul aspru, barba lungă, spate groase, și pelîngă toate greoi și molatec, leneș și necuvios, plin de cataroi și ipileptic.

— Mama păduri! Soacra Hantatarului! Baba zmeoica din poveste! Gînerile lui Piaștea și nepotul lui Ceas-rău, ucigă-l toaca!

— Amin, nene Costache. Dar vezi că nepotul lui Ceas-rău ești tocmai d-ta.

— Cum eu, coane Gheorghe?

— Apoi așa spune filozoful. Că așa ziceai că toate cite le spune hirtia asta, și-se potrivesc tocmai pe tocmai.

— Ba eu cred că niciuna! Că de! de mințit am mințit și eu cite-odată, ca omul, dar cite le spune el acolo, nici nu le-am și nici n'am fost, să mă feriască maica Domnului! Nu se potrivește nimic, nimic.

— Nu-î așa, nene Costache. Unele se potrivesc, altele nu. Pentru că filozoful vorbește și el de ce-și aduce aminte, și dintr'o sută trebuie să se potriviască măcar două. Filozoful ăsta al d-tale e cine știe ce necăjit de sgîrbe-hîrtie, care spune și el ce pricepe, ca să-și scoată o bucățică de pine. Apoi alt necăjit Roadefoame le vinde la alții ca să trăiască și el.

— De aur, ție gura, cocoane. Și apoi citeun necăjit la minte ca mine, le cumpără...

— Dar apoi necăjitul necăjiților la minte, nu este cine le cumpără, ci bietul care le crede!

(Albina)

Gh. Coșbuc.

braț, pe care cel masat îl departează puțin de corp. După aceea începem pe stern ceva mai sus și așa mai departe până la mîner și tragem în direcțiunile arătate.

În același fel, fășii-fășii se tratează mușchiul pectoral cu frămîntări frecătoare și numai marginea fosei axilare trebuie frămîntată în toată regula. Ciocănirea trebuie aci executată modest.

Mușchi intercostali. Spre a masa mușchii de printre coaste, ne servim de virful degetului sau de dunga falangetei degetului mare.

După ce am găsit spațiul intercostal care trebuie a fi masat, apoi punem un deget (mai bine pe cel mijlociu) pe stern în spațiul intercostal și anume așa că întindem falangeta și punem fața s'a flexorie. Tragem înainte cît se poate în spațiul intercostal, și după cîteva trăsături parcurgem frecînd aceeași cale. Și aci tratează mîna dreaptă laturea stîngă a pacientului și invers.

Observ. Cu precauțiunea să evităm sfîrcul țîței la orice masaj al pieptului, căci acesta este foarte sensibil. Peptul femeesc rămîne neatins la masagiul mușchiului și la frămîntare. Dacă trebuie masat, atunci luăm informațiunile exacte dela medic și procedăm conform lor.

Masajul gîtului. Masajul gîtului cere ca masorul să aibă îndeosebi o mîna liniștită și sigură, fiindcă aci avem a face cu numeroasă vase sanguine și limfatic, pe un teren relativ mic, precum și cu căile aeriene cari zac aproape detot de suprafață. Apoi se mai îngreunează masajul și prin aceea, că în gît se află prea puține părți osoase cari să ne conducă mîna. Ca urmare a aglomerării vaselor la gît, masajul său chiar este important, nu numai la boalele părților ce vin imediat în discuție, ci și la multe boale ale capului, pentru că prin masarea gîtului se obține mai repede o derivare de singe din cap.

Pentru masarea gîtului despoae pacientul burtul său. Damele vor scoate neapărat corsetul, care mai totdeauna oprește inspirația regulată, și aceasta este neapărat de lipsă în timpul masajului. Pacientul să șadă dinaintea masorului și nu prea jos, încît acesta să își îndrepteze fața către aceia a celui masat. Vom evita cu totdinadinsul de a respira pe gură, cînd vorbim, ceiace să fie cît mai rar și nici pacientul să nu vorbească, vom întoarce capul puțin la o parte pe nebăgate de seamă.

Mai întâi tragem pelea cu ambele mîni pe toată partea anterioară a jumătății gîtului. Degetele mari le punem la dreapta și la stînga pe maxilarul inferior virfurile degetelor la limita, mușchiului trapezoid, la înălțimea apotiza mastoidă, încît fața degetelor să vină lateral pe mușchiul sternocleidomastoidei și tragem înjos, țînînd degetele mari pe regiunea dintre bărbie și gîtlee, apoi pe a traheei și feții anterioară a sternocleidomastoideilor, ear celelalte degete pe fața laterală a gîtului.

Cînd atinge dunga degetului mic de clavă culă, mergem spre înafară, învîrtînd încetîșor mîna, până la înălțimea umărului, cînd degetul mare alunecă dinainte pe claviculă. Pe gîtlee să se evite orice presiune. La tragerea pelii punem să îndoae capul înapoi, pecît posibil să se sprîjine, și să răspire încet. (Putem face tragerea pelii și sînd înapoia bolnavului; firește că atunci va fi tratată partea laterală a gîtului cu fața mîinii, pecînd degetele execută lucrul degetelor mari). Tragerea mușchilor sternocleido-mastoidei se face orî pimînd de fiecare parte degetul arătător și mijlociu pe procesul mastoiden și mergem înjos la celelalte puncte de inserțiune, sau punem degetul mare pe capătul de sus al unuia, ear degetul indicator și mijlociu pe al celui alt, dar neatingînd gîtleejul, facem înjos.

Se frămîntă sternocleido-mastoidei în toată regula de sus înjos, țînîndu-se capul înainte ca și la tragerea mușchilor.

Ciocănirea să nu o facem decît în caz că avem o mîna de tot sigură, căci altfel putem ușor strica prin aceasta. Pentru a termina punem să sucească capul să-l încovoae înainte și înapoi și toate acestea le facem și pasiv.

Tratamentul părții dinapoi a gîtului constă în o tragere și frămîntare a părții superioare a mușchiului trapezoid.

Observare. Masarea gîtleejului care se poate întrebîna des și cu succes, se face mai mult de către medic. În cazuri eventuale vom cere instrucțiunile dela medicul curant.

Masarea capului. Masarea capului se aplică relativ răcele mai dese orî nici nu se poate exe-

cuta decât în mod restrâns, mai ales la dame din pricina mulțimeii de păr. Tragerea pelei se face pe față dela linia mediană până la regiunea dinaintea urechii. Punem fața celor 4 degete lipite peste nas pe frunte, apoi tot cât puțin mai sus mergem în aceeași direcțiune până la sutura sagitală și le împingem spre ureche, punând în cetișor toată palma; ear la ureche degetele foarte întinse, le ridicăm, terminând palma trăsătura. Ca să tragem mușchii, parcurgem același drum cu tenarul: apoi punem fața internă a falangelor superioare ale degetelor indicator și mijlociu și mergem pe același căi, frecând în cercuri mici.

Pe față este bine de a lucra numai cu o mână, pentru a evita să ajungem în ochii celui tratat; datoria mâinii libere este de a ne feri de așa ceva.

Ne punem da o lature a pacientului și tratăm partea sa stângă cu mina dreaptă și invers.

Partea dinapoi a capului o tragem cu amindouă mâinile, dela sutura cozonoidă la ceafă, foarte puternic, apoi facem frecări circuite în suvile peste toată jumătatea capului, întrebuintând fața internă a celor 4 degete lipite unele de altele dela ambele mâini. Vom avea grijă ca să se miște nu numai perii, ci și pelea capului. Și pentru daune se recomandă această parte a trasului, dar în acest scop vom alege timpul înainte de a fi fost părul prins. Putem face masajul capului, și sfînd înapoia celui tratat, firește însă că atunci toate apucăturile vor fi întoarse. În tot cazul se recomandă a se face înainte și după masaj o tragere a pelei și a mușchiului întreg.

Tragerea pîntecului. Pentru ca corpul în general să se simtă bine, funcționarea regulată a viscerelor pîntecului este o condițiune principală, ba poate cea mai importantă. Deranjările ce se ivesc aci au influență asupra tuturor părților din organism, așa sunt: consecințe multiple a unei acțiuni insuficiente a căilor digestive. Din toate acestea rezultă marea însemnătate a masajului pîntecului.

(Va urma).

Dr. Gh. Crăiniceanu.

ECONOMIE.

Starea sămănăturilor României.

Ploile dese și mari, timpul posomorît, foarte umed și rece, avînd dese înghețuri peste noapte, brumă groasă, lapoviță și ninsoare timpurie, au făcut mari stricăciuni lucrărilor economice în câmp, împedcînd lucrările pregătitoare și sămănăturile pentru anul viitor. Căile și drumurile s'au desfundat, îngreunînd cutotul cărăturile. Din pricina apei și a noroiului, nu s'a putut culege în multe părți cucuruzul. Sămănările s'au făcut abia pe a treia parte.

Cucuruzul e mult, dar nu s'a copt și nu s'a uscat pretutindeni, așa că acuma se strică. Cocieni s'au înegrit pe câmpuri.

Strugurii au rămas necopți, dînd mult vin acru și cu miros de mucegaț.

Nutrețurile s'au stricat și ele în mare parte.

Tocmai așa stăm și în Transilvania și Ungaria, ba în multe privințe și mai rău. Cucuruzul se strică pe podurile caselor și în cotărți. Altfel ar fi destul. Griul earăș și încolțit pe câmpuri, care nu a apucat să fie îmblătit cu graba.

Nu-î mare lucru, ca la primăvară să se scumpiască toate bucatele. Deaceia recomandăm celor lipsiți, ca, întrucît pot să se îngrijiască de pe acuma.

Prețul bucatelor în România.

Fiindcă nu peste mult earăș va veni timpul să aducem cucuruz din România, e bine să știm cum umblă prețurile aici. Eată lista ce o vîd însemnată pentru ziua de 20 Octombrie la Bursa de bucate din Brăila:

Griul cel mai bun	Lei 18-50	de 100 kgr.
" mijlociu	" 18-	" " "
" slab	" 17-10	" " "
Porumb (cucuruz)	" 13-	" " "
Orz	" 14-70	" " "
Ovăz	" 15-20	" " "
Săcară	" 13-60	" " "
Fasole	" 22-50	" " "

FELURIMI.

Cum a ajuns țarul Ferdinand pe tronul Bulgariei. O gazetă engleză povestește cum a fost chemat genialul țar Ferdinand la tronul bulgar: Prințul Ferdinand de Coburg ar avea să-și mulțumiască domnia unei întâmplări norocoase. Anume cînd se gasia odată înr'o cafenea din Viena, la o altă masă niște domni tînuiau între dinșii. Acești domni erau trimișii prim-ministrului Stambuloff cari cutreeraseră pela toate curțile europene pentru a-și găsi un principe, fără a fi ajuns la vr'un rezultat. În cafeneaua din Viena au dat peste un domn, căruia îi aratară scopul venirii lor în capitala Austriei. Acel cunoscut le zice: „Vedeți colea la masă pe acel tînăr ofițer. E chiar omul pe care îl căutați, e Ferdinand de Coburg-Gotha, un nepot al lui Ludovic-Filip, înrudit cu toate capetele încoronate din Europa, și împotriva căruia n'ar avea nimic de obiecționat nici Rusia, nici Austro-Ungaria, ear pelîngă aceia mai dispune și de mari mijloace particulare“. Trimisului lui Stambuloff încă i-se păru a fi omul pe care îl caută. În ziua următoare s'au prezintat la premierul Austriei și în același timp, cerîndu-și instrucțiuni telegrafice dela Stambuloff, în dimineața zilei următoare au oferit tronul Bulgariei tînărului ofițer din cafeneaua Vienei.

CRONICA.

† **Dimitrie Russu**, bătrînul protopop gr. cat. al Vărădiei și paroh în Ticvaniul-mare a încetat din viață, fiind Lunî înmormîntat cu pompa cuvenită de către jalnicii lui parohian. Fie-î țărîna ușoară și memoria binecuvîntată!

La înmormîntare a luat parte și Rev. d. canonic Gheorghe Popovici din Lugoj, petrecînd ziua următoare, Marți, aici între iubiții și iubitorii săi Oravițeni.

Regele Belgiei cu prilejul înmormîntării **Contesei de Flandra** a dat o nouă dovadă despre considerația înaltă ce o poartă pentru presă. Injurul catafalcului au fost admise trei grupe: grupa principilor, între aceștia se afla și moștenitorul de tron al Germaniei; grupa a doua era a ministrilor și a notabilităților; în grupa a treia se găseau reprezentanții opiniei publice, ziaristi. Moștenitorul de tron german s'a interesat înverdat de aranjamentul acesta.

Duminea trecută, într'o ședință a comitetului parohial din localitate, învățătorul **George Lipovan**, provocîndu-se la escendentul bugetului bis. de 2800 cor. și la împrejurarea că și pe alocurea li-s'a votat învățătorilor citeun adaos de scumpete, a cerut și dînsul, om cu 6 copii, să i-se voteze pe anul curent 200 cor. Comitetul, la **singura** motivare a membrului fruntaș I. Trăilă, că „suma cerută e bagatelă“, a votat-o, fără absolut nicio altă argumentație. Acest „eveniment“ a fost raportat foilor românești într'o formă bombastică, care umfîndu-se dince-înce tot mai tare, în „Gazeta Învățătorilor“ a ajuns un adevărat caraghioslic, isnovindu-se că comitetul a votat acest adaos de scumpete în vederea meritelor naționale ce și-le-ar fi câștigat „vrednicul de plata sa“ pe vremea alegerilor... poate a celor sinodale și de președinte al comitetului parohial?...

Primar al orașului Lugoj a fost ales **Dr. Baltescu** fostul primnotar orașenesc.

Comisia aleasă din sinul congresului negustorilor s'a întrunit decurînd la Sibiu pentru a alcătui și înainta ministrului spre aprobare statutele înființîndei Reuniunii a negustorilor români din patrie. La rîndul nostru vom publica mereu vadurile grele peste cari are să treacă această nouă și importantă instituție românească.

Tînărul protopop al Bocșei P. O. D. **Mihail Gașpar**, administratorul prot. al Oraviței, în cuvîntul său de deschidere, publicat în fruntea „Drapelului“, a spus o vorbă mare preoților întruniți în conferințele preoțești din Bocșa și Căcova, anume: „**Preoții cărora le este greu jugul lui Hristos, să-l depună**, căci e largă lumea pentru a satisface și orgoliului celor mai pretențioși, desfăcîndu-se astfel de lagăturile jugului pe care, poate necunoscînd greutatea chemării preoțești, asupra lor au luat“ ș. a. m. d.

Curtea cu jurați din Budapesta, după o dezbateră de 2 zile, a achitat pe deputatul **Iuliu Kovács** de subț acuza încercării de omor în mare afect, comisă prin cele trei împușcături contra lui Tisza în 7 Iunie. Deși a anunțat procurorul caz de nulitate, acuzatul a fost pus imediat în libertate, între aclamările unei părți a publicului. După achitarea fraților Zsilinszky, cari au omorît pe deputatul Achim nu a mai surprins pe nimeni sentința juraților din Budapesta.

Contelele **Csáki Albin**, fost president al casei magnaților și pe vremuri fost ministru de culte și instrucțiune publică al țării, a decedat în Budapesta. De numele său sînt legate legile bisericesti (căsătoria civilă, matriculele etc.) și legea despre azilele de copii.

În săptămîna viitoare, Lunî vor intra în circulație bancnote nouă à 100 coroane.

Bastonul de mareșal, adus regelui Carol al României din partea țarului Nicolae, este încreștat cu numeroase petri scumpe, a căror valoare se cifrează la suma de 300 mii de coroane.

Peste sărbătorile Crăciunului catolic mai multe zile dearîndul va fi la Ospătăria Novak din localitate bere reg. de Hagenmacher.

La Londra s'au adunat la sfat reprezentanții țerilor beligerante din Balcani pentru a se înțelege cum să pună capăt războiului, încheiînd pacea dorită de toată lumea. E mare nădejde că înțelegerea acelor sfetnici va fi încoronată de izbîndă

Poșta Redacțiunii.

Amicului. Trimite-o la alte foi. Noi nu putem decât să arătăm neajunsurile, cum vezi și în articolușul „Un răsuneț“, tratîndu-le în concluzii generale, fără a arata cu numele pe cei vinovați, rămînînd astfel ca „al cui nu e cojocul, să nu-l îmbrace“.

Poșta Administrațiunii.

Nu mai știm cu ce cuvinte să ne adresăm către restanțierii, cari ne îngreunează toate rosturile. De minune cum pun alții pnea, deși în cele din urmă, neavînd încotro, o să fie siliți a-și plăti datoria.

Bibliografie.

A ieșit de subț tipar „Cartea țaranului român“ pe anul 1913, în care autorul Simeon Popescu, harnicul director al băncii „Ancora“ din Gataia, pelîngă partea calendaristică dă țaranilor minunate sfaturi despre Limba noastră, Cărțile românești, Societatea omenească, Biserica, Școala noastră. Ce-î Asociațiunea? Băncile românești, Reuniunile de consum, Insoțiri agricole, Insoțirea pentru asigurarea vitelor, Tovărășii pentru asigurări, Curățenie etc. etc. O recomandăm cu căldură cititorilor noștri. Se poate comanda la autor. Prețul nu e indicat.

A ieșit de subț tipar și se află de vînzare la Tipografia „Progresul“ s. p. a. în Oravița o minunată „Colecție de cîntece de stea la Nașterea Domnului, întocmită cu iscusință de cunoscutul scriitor. inv. **Damian Izverniceanu**. Prețul 40 fil.

Mulțumită publică.

Mulțumim și pe această cale tuturor prietenilor și cunoscuților, cari din incidentul trecerii la cele eterne a iubitului și neuitatului nostru tată, bunic și frate

Stefan Lăpădat

ne-au adresat cuvinte de mîngăere.

Berliște, 14 Decembre 1912.

Jalnica familie.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor-responsabil: Ilie Oravițanu.

Oravicianiana societate pe acții

fructifică toate depunerile noi cu

 5% netto.

Darea o plătește institutul.

Direcțiunea.

Banca de asigurare 'Transylvania'

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.
Valori asigurate: 105 milioane cor. — Despăgubiri plătite: 7 1/2 milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.
Informațiuni la Direcțiune în Sibiu, strada Cîsnădiei 5., la Agentura principală în Arad la Agentura cercuală din Oravița și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.

Cancelarie de agentură concesionată de autorități, pentru comisiuni, informațiuni și deslușiri.

În interesul publicului din Biserica-albă și împrejurime am aflat de bine a deschide o cancelarie în care se vor da deslușiri și informațiuni precise în toate ramurile comerciale, industriale și administrative, de carî On. public are indispensabilă lipsă în lupta pentru existență mai cu seama în cauze comunale administrative, de dare, procentuațiuni, transgresiuni, militare, orfanale, matriculare, exoperarea împrumuturilor de bani, cumpărare și vânzare de realități și altele. Spre orientare amintesc că am legatură cu autoritățile cercuale, comitatense și ministeriale, așa că orice afacere prin intervenirea mea poate fi grabnic și favorabil rezolvită.

Cancelaria mea de informațiune se află în casa unde este ospătăria „Vaporul alb” peste drum de parcul orașului.

Theofil Popovici

Un arangement de moară

cu două petri e de vânzare din mină liberă. A se întreba la proprietarul: **Iacob Murgu** în Iidie (Illyéd), lângă Oravița.

Cea mai bună hîrtie pentru cigarette Club din fabrica Modiano.

Depoul general pentru Banat la
IGNAZ FELDMANN
în Oravița.

Se capătă în toate prăvăliile mai bune.

Apoteca la „St. Gheorghe” Strada principală (vis-à-vis de R. Goldstein)

De vânzare

Pămînt arabil de clasa I. în hotarul comunei Comoriște.

Focea catastrală Nr. 537 șapte jugere; Nr. 394 două jugere, Nr. 426 nouă jugere. Condițiuni absolut favorabile. Informațiuni la Administrația noastră.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care depărtează de pe față și de pe mină orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate pînă acum. Se capătă la: **Apoteca Sfîntul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Încontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Farmacia „La vulturul negru”

(Apoteca bătrînă)

ORAVIȚA

Fondată la anul 1797.
Proprietatea Knoblauch din 1817.
— Telefon Nr. 59. —

Roma 1911.

Paris 1911, medalia de aur.

Spiritul Mentholos — Knoblauch

preparat al farmaciei „La vulturul negru” din Oravița, prețul dela 40 fil. pînă la 2 cor

Kremă de lilie americană	à Cor.	1.-
Pudră de lilie americană, albă, roză și crème	„ „	1.20
Săpun de lilie americană	„ „	-.70
Picături pentru dinți	„ „	1.-
Picături chineze pentru dinți	„ „	70.-
Esență de liqueur, rom, preparat Knoblauch,	Litru à 20 fil.	
Bomboane pentru tuse	à 20-60 „	
Esență de mușchi izlandeze specialitate engleză	à Cor.	1-1.50
„ „ „ „ pentru reumă	à Cor.	1.-

Leac împotriva panglcei (limbricul mare).

Mare depozit de articole de gumă, pentru bărbați și femei, legături pentru soboriști dela fabrice de primul rang indigene și străine.

Ceiece nu s'ar găsi în depozit se căștigă prompt în 2-3 zile fără nicio cheltuială. Comande dela 6 coroane însus se trimit gratuit.

Parfumerie și preparate cosmetice, cremă pentru obraz, săpunuri și alte specialități ale farmaciei se capătă la

„Apotecăria bătrînă” a lui Max de Knoblauch în Oravița
în ulița mare, peste drum de otelul „Coroana”.